

### ცირა ბაქრაძე<sup>1</sup>

გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი

<https://doi.org/10.52340/sou.2023.21.35>

### ინკლუზიური განათლების მოდელები

**აბსტრაქტი.** ბოლო წლებში პოპულარობით სარგებლობს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა ჩვეულებრივ სკოლებში ინკლუზია. სწავლების ინკლუზიური მიდგომის საფუძველში დევს ისეთი ფუნდამენტური საკითხები, როგორიცაა განათლების ხელმისაწვდომობა, ბავშვთა უფლებების დაცვა და მათი სოციალური ადაპტაციის უზრუნველყოფა, ასევე განსხვავებულის აღიარება და პატივისცემა.

ნაშრომში განხილულია ინკლუზიური განათლების ძირითადი პრინციპები, მასთან დაკავშირებული არგუმენტები და კონტრარგუმენტები, ინკლუზიური განათლება ყურადღებას ამახვილებს მოსწავლეების ინდივიდუალურ უნარებსა და სწავლის სტილზე და ამ მიზნით ეროვნულ სასწავლო გეგმას მოსწავლის საგანმანათლებლო საჭიროებებს არგებს. გაანალიზებულია ინკლუზიური განათლების განხორციელება, როგორც თანაბრად ხელმისაწვდომი საგანმანათლებლო პროცესი პედაგოგიურ განათლებაში, რომლის ძირითად იარაღს ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა, მისი შემუშავება და განსაკუთრებული საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა განსხვავებული და სპეციფიური საგანმანათლებლო მოთხოვნების შემუშავება წარმოადგენს.

**საკვანძო სიტყვები:** ინკლუზიური განათლება, მოსწავლე, ინდივიდუალური შესაძლებლობები, განათლების ხელმისაწვდომობა

---

<sup>1</sup> ცირა ბაქრაძე, გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი.

### **Inclusive Education Models**

**Abstract.** In recent years, social inclusion has been popular among the students with special educational needs in ordinary schools. In principles of inclusive education are based on fundamental issues such as access to education, protection of children's rights and their social adaptation. The article deals with basic principles of inclusive education and arguments related to the issue. Inclusive education focuses on the individual skills and learning styles of students. For this purpose, the National Curriculum is fitted with the student's educational needs. Therefore, the main weapon of inclusive education is an individual training plan.

The paper discusses the basic principles of inclusive education, related arguments and counterarguments. Inclusive education focuses on the individual abilities and learning styles of students and, for this purpose, adapts the national curriculum to the educational needs of students.

The concept of inclusive education is analyzed as an equally accessible educational process in pedagogical education, the main tool of which is the individual curriculum, its development and the development of different and specific educational opportunities for students with special educational needs.

**Keywords:** Inclusive Education, Student, Individual Opportunities, Access to Education.

**შესავალი.** პირველ რიგში საჭიროა ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის განხორციელება. ინკლუზიური განათლების საერთაშორისო მოდელებში დევს ისეთი ფუნდამენტური პრინციპები, როგორიცაა „სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებები“. იგი ფართო ცნებაა.

ბოლო წლებში პოპულარობით სარგებლობს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა ჩვეულებრივ სკოლებში ინკლუზია. სწავლების ინკლუზიური მიდგომის საფუძველში დევს ისეთი ფუნდამენტური პრინციპები, როგორიცაა, განათლების ხელმისაწვდომობა, ბავშვთა უფლებების დაცვა და მათი სოციალური ადაპტაციის უზრუნველყოფა, ასევე, განსხვავებულის აღიარება და პატივისცემა.

„სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებები“ ფართო ცნებაა, რომელშიც მოიაზრება განსხვავებული მოსწავლეები, რომლებსაც სხვადასხვა სახის საჭიროება და პრობლემა აქვთ. მოსწავლეს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებები მაშინ აქვს, როცა თავისი ასაკის სხვა ბავშვებისაგან განსხვავებით უჭირს ახალი

---

<sup>2</sup> **Tsira Bakradze**, Associate Professor at Gori State University.

მასალის ათვისება და სპეციალური გარემოს შექმნა სჭირდება იმისათვის, რომ ისწავლოს და აკადემიურ წარმატებებს მიაღწიოს. მკვლევარები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა კატეგორიას მიაკუთვნებენ განსაკუთრებულად ნიჭიერ მოსწავლეებსაც, რადგან მათთვის სწავლის ჩვეულებრივი მოდელი ისევე შეუსაბამოა, როგორც სწავლის დაქვეითებული უნარის მოსწავლეებისათვის. ნიჭიერ ბავშვებსაც განსხვავებული საგანმანათლებლო საჭიროებები აქვთ და განსაკუთრებულ მიდგომას საჭიროებენ იმისათვის, რომ მაქსიმალურად შეძლონ საკუთარი შესაძლებლობების რეალიზება.

ხშირად ინკლუზიურ განათლებაში გულისხმობენ მხოლოდ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მოსწავლის ჩართვას ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესში. სინამდვილეში ეს ინკლუზიური განათლების მხოლოდ ერთი ასპექტია. ინკლუზიური განათლება ზოგადად გულისხმობს განსხვავებული საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების ერთად სწავლებას მათი ინდივიდუალური შესაძლებლობების გათვალისწინებით. ბუნებრივია, რომ განსაკუთრებული საგანმანათლებლო საჭიროება შეიძლება ჰქონდეს როგორც განვითარებაში შეფერხებისა და კონკრეტული უნარის დაქვეითების მქონე მოსწავლეს, ასევე იმასაც, ვინც განსაკუთრებული ნიჭით არის დაჯილდოებული, ვისთვისაც სწავლების ენა მშობლიური არ არის, ან ვინც სიღარიბის ზღვარს მიღმა მყოფი ოჯახიდანაა და ა. შ. თამარ გოგოშიძის აზრით, „ინკლუზიური განათლება ყურადღებას ამახვილებს მოსწავლეების ინდივიდუალურ უნარებსა და სწავლის სტილზე და ამ მიზნით ეროვნულ სასწავლო გეგმას მოსწავლის საგანმანათლებლო საჭიროებებს არგებს“ (გაგოშიძე 2009: 10). შესაბამისად, ინკლუზიური განათლების ძირითად იარაღს ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა წარმოადგენს.

ინკლუზიური განათლების მრავალ საკითხთან დაკავშირებით დიდი ხანია აზრთა სხვადასხვაობა არსებობს. ინკლუზიური განათლების მოწინააღმდეგენი მიიჩნევენ, რომ მცირე ზომის კლასები და სპეციალური განათლების მქონე მასწავლებლების ყურადღება გადამწყვეტია სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების უკეთესი აკადემიური მიღწევებისათვის.

სპეციალურ სკოლებში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებს უფრო მაღალი წარმოდგენა აქვთ საკუთარ ინტელექტუალურ შესაძლებლობებზე, ვიდრე ჩვეულებრივ სკოლებში. დამატებითი არგუმენტი ისიც, რომ ჩვეულებრივ სკოლას არ აქვს ადეკვატური რესურსები, მიიღოს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე მოსწავლეები, აგრეთვე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მასწავლებელს არა აქვს ამგვარი ტიპის მოსწავლეებთან ურთიერთობის გამოცდილება. მეორე მხრივ, ინკლუზიური განათლების მომხრეებს მიაჩნიათ, რომ სპეციალურ სკოლაში მოსწავლეთა მიმართ დაბალი მოლოდინებია, რაც იწვევს მათ სწავლის მიმართ დემოტივაციას. გარდა ამისა, სპეციალურ

სკოლებში შედარებით დაბალი აკადემიური მოთხოვნებია, იშვიათად ხდება მაღალი ინტელექტუალური უნარების გავარჯიშება, დაბალია სწავლების ტემპი და სხვა. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე მოსწავლეებს უფრო მაღალი თვითშეფასება უყალიბდებათ, რადგან ისინი ჩვეულებრივ სკოლაში დადიან. სპეციალურ სკოლაში მათი გადაყვანა და მათი სეგრეგაცია საზოგადოებისაგან გარიყულობას უწყობს ხელს. რეინოლდის აზრით, „ინკლუზიური სწავლები-სას დიდია ალბათობა, რომ ჩვეულებრივი ბავშვები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე თანატოლებთან ურთიერთობას ისწავლიან და ამის გამო მომავალში მათ მიერ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანების დისკრიმინაცია ნაკლებად სავარაუდო იქნება“ (Reynolds 2015: 15). ჰეჰირი აღნიშნავდა, რომ: „კვლევების შედეგების მიხედვით, ინკლუზიური განათლება შედეგიანი და წარმატებულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც მასწავლებლებს გავლილი აქვთ შესაბამისი მომზადება, მომზადებულნი არიან ადეკვატური ცოდნით და რაც მთავარია, სპეციალისტების მხრიდან აქვთ მნიშვნელოვანი ცოდნა“ (Hehir 2005: 31).

იმისათვის, რომ ინკლუზიური განათლება განხორციელდეს, საკლასო ოთახი და სკოლა მზად უნდა იყოს სპეციალურ საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების მისაღებად, აგრეთვე აუცილებელია სკოლის ყველა თანამშრომელს ესმოდეს ასეთი ბავშვების მდგომარეობა. საჭიროა შესაბამისი ტრეინინგების ჩატარება თანამშრომლებისათვის, რათა ისინი მზად იყვნენ ბავშვებისათვის საჭირო დახმარების გასაწევად.

როდესაც ბავშვს დაუდგენენ გარკვეული სახის უნარის/უნარების დაქვეითებას, საჭიროა, სკოლამ მას სწავლისათვის შესაბამისი პირობები შეუქმნას, ასეთ შემთხვევაში, ბავშვებისათვის არსებობს რამდენიმე არჩევანი:

- ✓ სპეციალურ სკოლაში გადაყვანა;
- ✓ ბავშვის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში დატოვება, მაგრამ მისი სპეციალურ კლასში გადაყვანა;
- ✓ მოსწავლის ინტეგრირებული სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში; (ამ შემთხვევაში მოსწავლეს ზოგიერთი გაკვეთილი სპეციალურ კლასში აქვს, ზოგიერთი კი - ზოგადსაგანმანათლებლო კლასში);
- ✓ ინკლუზიური სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში. რაც სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვის ზოგადსაგანმანათლებლო კლასში ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით სწავლებას ითვალისწინებს.

არჩევანი დამოკიდებულია კონკრეტული ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროებებზე - ზოგიერთი მოსწავლისათვის ადეკვატურია ინკლუზიური და ინტეგრირებული სწავლება, ზოგიერთისათვის კი შეიძლება სპეციალურ სკოლაში სწავლება

იყოს სასარგებლო. მოსწავლესთან მიმართებაში შეზღუდული შესაძლებლობა შეიძლება გულისხმობდეს: 1. შეზღუდვას მოქმედებასა და აქტივობაში; 2. შეზღუდვას მონაწილეობის შესაძლებლობაში. უნარშეზღუდულობის დეფინიციაში მთავარი აქცენტი უნარის/უნარების განვითარებლობა/შეფერხებაზე, დეფიციტზე კეთდება. სწორედ ამ დეფიციტის მიხედვით ხდება უნარშეზღუდულობის ხარისხის განსაზღვრა.

უნარშეზღუდულობას ორ დიდ ჯგუფად ყოფენ, ერთია თვალსაჩინო უნარშეზღუდულობა (როდესაც მოსწავლეს ფიზიკური ან ფსიქიკური ნაკლი აქვს) და არათვალსაჩინო უნარშეზღუდულობა (როდესაც მოსწავლეს არ ეტყობა თვალსაჩინოდ შეზღუდული შესაძლებლობა მოქმედებასა თუ მონაწილეობაში).

თათია პაჭკორია აზრით, „დასწავლის უნარის დაქვეითება, სხვა უნარებისაგან განსხვავებით (მაგალითად მხედველობისა და სმენის დაქვეითებასთან შედარებით), შეიძლება ითქვას, რომ ერთი შეხედვით შეუმჩნეველია და უნარშეზღუდულობის არათვალსაჩინო ჯგუფს განეკუთვნება“ (პაჭკორია 2008: 40). დაქვეითებული აკადემიური უნარების მქონე მოსწავლეები, ჩამორჩებიან თანატოლებს ერთ ან მეტ აკადემიურ უნარში. ესენია:

- ✓ კითხვის ათვისებასთან დაკავშირებული პრობლემები და დისლექსია;
- ✓ წერის ათვისებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ✓ ანგარიშის ათვისებასთან დაკავშირებული პრობლემები;

სკოლაში სწავლობენ ისეთი ბავშვებიც, რომლებსაც შეიძლება ჰქონდეთ მეტყველების განვითარების, მოტორული კოორდინაციის, ყურადღების კონცენტრაციის, კომუნიკაციის და სოციალური ურთიერთობების, ემოციური რეგულაციისა და ქცევის პრობლემები, რაც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ბავშვის სწავლასა და სწავლებაზე. მასწავლებელია ის პიროვნება, ვისაც საშუალება აქვს დააკვირდეს ბავშვს და აღწეროს მისი არასასურველი ქცევა ან პრობლემები სწავლაში.

მოტორული კოორდინაციის განვითარების დარღვევა ანუ დისპრაქსია - მოტორული განვითარების ისეთი შეფერხებაა, რომლის ძირითადი გამოვლინებაა მოძრაობათა კოორდინაციის სირთულეები, მიუხედავად ნორმალურად განვითარებული მოძრაობის უნარისა. ამ მდგომარეობას „მოუქნელი ბავშვის“ სინდრომსაც უწოდებენ. ასეთი ბავშვი განსაკუთრებით მოუქნელია ისეთი მოქმედებების შესრულებაში, რასაც ნატიფი მოტორული კოორდინაცია ესაჭიროება, მაგ., ხატვა, წერა, მოძრავი თამაშები. ასეთ ბავშვს უჭირს გაკვეთილზე ჯდომა და ცდილობს, დაწვეს მერხზე ან მიეყუდოს კედელს, ხშირად უარს ამბობს წერით სამუშაოზე.

ანუფრიევის თქმით: „მოტორული მოუქნელობა მნიშვნელოვნად უშლის ხელს ბავშვს გარემოსთან ადაპტაციასა და სწავლაში, მაშინ დგება ასეთი ბავშვის სპეციალისტის მიერ შეფასების საკითხი“ (Ануфриева, Костромина 2012: 12).

აუტიზმი განვითარების ნეირობიოლოგიური დარღვევაა, რომლის დროსაც ადამიანს უჭირს სხვებთან კომუნიკაცია და სოციალური ურთიერთობების დამყარება. აუტიზმის მქონე ბავშვს ხშირად გამოხატული პრობლემა აქვს მეტყველების განვითარებაში და სტერეოტიპული მოქმედებები აქვს. აუტიზმი სამედიცინო დიაგნოზია და საერთო არ აქვს ხასიათის თავისებურებებზე, როგორიცაა სიმორცხვე, გულჩათხრობილობა, არაკომუნიკაბელობა. დაუშვებელია „აუტისტის“ სტატუსის მიწება იმ ბავშვებისათვის, რომლებსაც სხვადასხვა მიზეზის გამო უჭირთ გარემოსთან შეგუება, ურჩევნიათ მართო თამაში და არ ჰყავთ მეგობრები.

ა. ანუფრიევას თქმით: „არ არსებობს მეთოდი, რომელიც თანაბრად წარმატებული იქნება აუტიზმის მქონე სხვადასხვა ბავშვის შემთხვევაში“ (Ануфриева, Костромина, 2012: 18).

ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმაში აუცილებელია სოციალური და კომუნიკაციური ჩვევების ათვისების ჩართვა. გონებრივი ჩამორჩენა ფსიქიკური განვითარების დარღვევაა, რაც ვლინდება ინტელექტუალური შესაძლებლობების მნიშვნელოვნად ჩამორჩენასა და ადაპტაციური ქცევების მნიშვნელოვან სირთულეებში. ამგვარი დარღვევები თავს იჩენს ადრეულ ასაკში და 11 წლამდე უნდა გამოვლინდეს. ამ დაავადების მქონე ბავშვებს პრობლემები აქვთ სწავლაში, ლოგიკურ აზროვნებასა და ყურადღების კონცენტრაციაში. მათი სწავლებისას სასურველია:

- ✓ ხელშესახები და თვალსაჩინო მასალის გამოყენება;
- ✓ დავალების მცირე ნაწილად დაყოფა;
- ✓ სწავლება ნელი ტემპით;
- ✓ დასწავლილი ქცევის სხვადასხვა სიტუაციაში გამოყენება;

მეტყველების დარღვევის მქონე ბავშვებს შეიძლება ჰქონდეთ პრობლემები მეტყველების გაგებასთან, ასევე აზრის გადმოცემასა და თხრობით მეტყველებასთან დაკავშირებით და არ არის კავშირში ინტელექტის დონესთან, ასეთ ბავშვებს საშუალო, ნორმალური, ან ძალიან მაღალი ინტელექტი აქვთ, მაგრამ ჩამორჩენილი მოსწავლის შთაბეჭდილებას ტოვებენ. ამიტომ მასწავლებელმა განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს იმ მოსწავლეებს, რომლებსაც მწირი ლექსიკური მარაგი, თხრობის და კარნახით წერის პრობლემა აქვთ.

ყურადღების დეფიციტისა და ჰიპერაქტივობის სინდრომი ცენტრალური ნერვული სისტემის ფუნქციონირების დარღვევითაა გამოწვეული. იგი მოიცავს:

- ✓ ყურადღების კონცენტრაციის დეფიციტს;
- ✓ იმპულსურობას;
- ✓ ჰიპერაქტივობას (მოტორული მოუსვენრობა, მოძრაობათა სიჭარბე, რასაც ხშირად ერთვის აგრესიულობა და დაბალი აკადემიური მოსწრება).

ცნობილია, რომ ზოგჯერ ყურადღების პრობლემები, შეიძლება დამოუკიდებლად არსებობდეს იმპულსურობისა და ჰიპერაქტივობის გარეშე. ბავშვი ჰიპერაქ-

ტიული და უყურადღებო ბევრი მიზეზის გამო შეიძლება იყოს, თუნდაც მოჭარბებული შფოთვის, შეგუების პრობლემის, დაბალი თვითშეფასების და სხვა. მასწავლებელი უნდა დააკვირდეს ბავშვს როგორც გაკვეთილზე, ასევე თავისუფალ გარემოში, დასვენებაზე და უნდა გაითვალისწინოს მისი თანატოლებთან ურთიერთობა და ა. შ.

იმ მოსწავლეებს, რომლებსაც ყურადღებასთან დაკავშირებული პრობლემები აქვთ, უჭირთ დავალებისათვის ყურადღების დათმობა, არ უსმენენ, როცა მათ ესაუბრებიან, არ ითვალისწინებენ მითითებებს, უჭირთ ორგანიზება, ადვილად ეფანტებათ ყურადღება და გულმავიწყები არიან. ამ პრობლემის მქონე ბავშვებს ახასიათებთ იმპულსური მოქმედება და უჭირთ ერთ ადგილზე მშვიდად გაჩერება, ისინი მოუსვენრად არიან კლასში და ვერ იცავენ წესებს. მათ ავიწყდებათ თარიღები, დავალებები.

დასწავლის დაქვეითებული უნარის მქონე მოსწავლეთა მშობლებისათვის არსებობს რჩევები:

- ✓ მივცეთ ბავშვებს საშუალება, დაეხმარონ მშობლებს სახლის საქმეში;
- ✓ რჩევების მიცემისას გამოყენებულ იქნას მარტივი მითითებები;
- ✓ მეცადინეობისას შევუქმნათ მშვიდი გარემო;
- ✓ მოვეწოდოთ ბავშვს თანატოლებთან აქტიური ურთიერთობა;

სასკოლო გარემოში კიდევ ერთი ჯგუფი, რომელიც ნორმისგან განსხვავდება და განსაკუთრებული გარემოს შექმნას საჭიროებს სკოლაში, არის განსაკუთრებული ნიჭის მქონე ბავშვები. ისინი შემდეგ თვისებებს ავლენენ:

- ✓ ბავშვი თავის ასაკთან შედარებით მდიდარ ლექსიკას ფლობს;
- ✓ ბავშვს ადრეულ ასაკში შეუძლია აბსტრაქტული აზროვნება;
- ✓ ახალი უნარის ათვისება მოკლე დროში შეუძლია;
- ✓ ავლენს აზროვნების გამორჩეულ უნარს;
- ✓ იყენებს ახალ სიტყვიერ გამოთქმებს;
- ✓ ავლენს იუმორის გრძნობას.

ზოგი ბავშვი თანატოლებთან შედარებით სწრაფად ვითარდება და ამ დროს მას ხშირად განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოებულად თვლიან, მაგრამ გარკვეული პერიოდის შემდეგ მისი და სხვა თანატოლების განვითარების დონე ერთნაირი ხდება. განსაკუთრებული ნიჭის მქონე მოსწავლეების სწავლებამ შესაძლოა პრობლემები გამოიწვიოს. მათთვის გაკვეთილის თემატიკა, შეიძლება უინტერესო და მარტივი იყოს, მოსწყინდეთ სასწავლო პროგრამით სწავლა, აიცრუოს სკოლაზე გული, რამაც დაბალი მოსწრება გამოიწვიოს. განსაკუთრებული ნიჭის მოსწავლეებისათვის შესაბამისი საგანმანათლებლო პირობების უზრუნველსაყოფად ერთ-ერთი გავრცელებული პრაქტიკაა თანამშრომლობითი სწავლა. ამ მიდგომის არსი ის არის, რომ ისინი რჩევებს აძლევენ თანაკლასელებს და ეხმარებიან მათ.

შედეგად, მათ აღარ მოსწყინდებათ გაკვეთილზე ჯდომა, რადგან დაკავებულები იქნებიან თანატოლების დახმარებით. ამ მიდგომას თავისი უარყოფითი მხარეებიც აქვს, განსაკუთრებული ნიჭის მქონე მოსწავლეებმა შესაძლოა დაიწყონ კლასში დომინირება, მთელი სამუშაო მხოლოდ თვითონ გააკეთონ და ნაკლებად აქტიურ მოსწავლეებს არ მისცენ ჯგუფურ მუშაობაში ჩართვის საშუალება.

კიდევ ერთი საშუალებაა დაჩქარებული სწავლება. ამ ბავშვებს ეძლევათ საშუალება, თანაკლასელებთან შედარებით უფრო სწრაფად აითვისონ სასწავლო პროგრამა. დაჩქარებულმა სწავლებამ შეიძლება სხვადასხვა ფორმა მიიღოს, მაგ.: ნაადრევად შესვლა სკოლაში, კლასებში გადახტომა ან ნაადრევად ჩარიცხვა უმაღლეს სასწავლებელში. ან შეიძლება ნიჭიერი მოსწავლე რამდენიმე საგანში გაკვეთილს უფროს კლასებთან ერთად დაესწროს ან მოსწავლე ლექციებს უნი-ვერსიტეტში დაესწროს. ყოველივე ამას აქვს დადებითი მხარეებიც, მაგალითად:

- ✓ სწავლის ეფექტურობისა და შედეგიანობის ზრდა;
- ✓ მოსწავლეების ახალ, უფრო ჩამოყალიბებული თანატოლების ჯგუფში შეყვანა;
- ✓ მეტი დრო კარიერის ასარჩევად;
- ✓ მეტი საშუალებები, აკადემიური კვლევისათვის;
- ✓ მოწყენილობის თავიდან აცილება;

დაჩქარებულ სწავლებას უარყოფითი მხარეც გააჩნია. მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი ბავშვები მაღალი აკადემიური მიღწევებით გამოირჩევიან, შესაძლოა მათ სოციალური უნარები საკმარისად არ ჰქონდეთ განვითარებული, გაუჭირდეთ უფროსი მოსწავლეების ჯგუფში ინტეგრირება.

მშობლებს, შესაძლოა დასჭირდეთ ბავშვის ისეთ სკოლაში მიყვანა, სადაც კარგი პირობებია შექმნილი ნიჭიერი მოსწავლეებისათვის. ხშირად მშობელი არაობიექტურია შვილის მიმართ და შეიძლება, მან უსაფუძვლოდ მოსთხოვოს მასწავლებელს, რომ მის შვილს მოექცეს, როგორც ნიჭიერს.

ამდენად, სწავლების ინკლუზიური მიდგომის საფუძველში ისეთი ფუნდამენტური პრინციპები დევს, როგორიცაა ბავშვთა უფლებების დაცვა და მათი სოციალური ადაპტაციის უზრუნველყოფა, განათლების ხელმისაწვდომობა, განსხვავებულის აღიარება და პატივისცემა. „სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებები“ ფართო ცნებაა, რომელშიც მოიაზრება განსხვავებული მოსწავლეები, რომლებსაც სხვადასხვა სახის საჭიროება და პრობლემა აქვთ. მათ, ვისაც არა მარტო რაიმე ფიზიკური შეზღუდვა ახასიათს, არამედ ისიც, ვინც შედარებით გვიან ითვისებს მასალას ან ემოციურად გაუწონასწორებელია. მკვლევარები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა კატეგორიას მიაკუთვნებენ განსაკუთრებულად ნიჭიერ მოსწავლეებსაც, რადგან ნიჭიერ ბავშვებსაც განსხვავებუ-



ლი საგანმანათლებლო სჭიროებები აქვთ და განსაკუთრებულ მიდგომას საჭიროებენ.

მასწავლებელი უნდა იცნობდეს ინკლუზიური განათლების, ასევე მულტიკულტურულ და მულტილინგვურ მიდგომებს და პრინციპებს და იყენებდეს საკუთარი პრაქტიკის დაგეგმვასა და განხორციელებაში.

### **გამოყენებული ლიტერატურა:**

გაგოშვილი, ჭინჭარაული, ფილაური, ბაგრატიონი (2008) თამარ გაგოშიძე, თინათინ ჭინჭარაული, ქეთევან ფილაური, მაია ბაგრატიონი. ინკლუზიური განათლების პრინციპები, თბილისი, გამომცემლობა „ნეკერი“;

პაჭკორია, კაპანაძე და სხვ (2008) ვისწავლოთ ერთად: ინკლუზიური განათლება. რედ. თათია პაჭკორია. წიგნი მოამზადეს მარია კაპანაძემ და სხვ.საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტორს ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი. თბილისი;

**Ануфриева, Костромина (2012)** А.Ф. Ануфриев, С.Н. Костромина Как преодолеть трудности в обучении детей, Издательство „Ось-89“;

**Muijs, Reynolds (2018)** Daniel Muijs David Reynolds. Effective Teaching, Evidence and Practice, 4<sup>th</sup> Edition, SAGE Publications Asia-Pacific Pte Ltd;

**Hehir (2005)** Thomas Hehir. New Directions in Special Education: Eliminating Ableism in Policy and Practice. Thomas Hehir. Harvard Education Press.